

МОВНІ СТРАТЕГІЇ ПОДЯКИ: ЯК ВИСЛОВЛЮВАТИ ВДЯЧНІСТЬ ВІЙСЬКОВИМ БЕЗ ПОРУШЕННЯ ЕТИКЕТУ

LANGUAGE STRATEGIES FOR EXPRESSING GRATITUDE: HOW TO THANK MILITARY PERSONNEL WITHOUT BREACHING ETIQUETTE

Попадинець М.В.,

orcid.org/0000-0001-5259-0952

викладач кафедри української мови

Національного університету «Львівська політехніка»

У статті здійснено лінгвостатистичний аналіз етикетних формул подяки українським захисникам і захисницям на матеріалі публікацій ЗМІ, уміщених у Генеральному регіонально анотованому корпусі української мови (ГРАК-18), за 2022–2024 роки. Застосування мовних корпусів дає нам можливість простежити частотність і закономірності вживання мовних одиниць і пришвидшує процес їх аналізу. Подяка одна з найважливіших складових мовленнєвого етикету українців, яку можна використовувати у найрізноманітніших ситуаціях, і її метою є, зокрема, зміцнити стосунки між людьми. У надскладний час широкомасштабної війни росії проти України, коли ми щодня зазнаємо непоправних втрат, є надзвичайно важливо обирати правильні слова вдячності нашим захисникам і захисницям, щоб не образити їхню честь і гідність та щиро висловити свою вдячність за щоденний подвиг і службу. Задля досягнення мети за допомогою інструментів, доступних у корпусі текстів ГРАК-18, було створено запит cql та на основі конкордансу здійснено вибірку обраних мовних одиниць. Усі вислови вдячності, які відповідали визначеним критеріям (були адресовані безпосередньо українським військовим), було згруповано за стрижневим словом: конструкції з центральними словами, що містять корінь «дяк» (які було поділено на групи за частиномовною належністю центрального слова), і вислови зі стрижневим словом «спасибі». Визначено, що найчисельнішою групою формул подяки українським військовим, знайдених у текстах ЗМІ, уміщених у текстовому корпусі ГРАК-18, є конструкції, що містять стрижнєве слово з коренем «дяк», а саме лексему «подякувати», трохи рідше – «дякувати». Встановлено, що найчастіше адресатами висловленої вдячності є загалом ЗСУ, трохи рідше використано лексеми «захисник», «боець» і «воїн». Обґрунтовано, що правильний вибір формул вдячності важливий для збереження честі та гідності українських військовослужбовців. Запропоновано рекомендації щодо доцільного і ненав'язливого вираження подяки українським воїнам за їхню службу та захист суверенітету України. Акцентовано, що збереження культури мовлення та високий рівень етикету є не тільки важливими засобами ввічливості, але й способом підтримання національної ідентичності та гідності.

Ключові слова: мовленнєвий етикет, культура мовлення, вислови вдячності, засоби масової інформації, українські захисники, текстовий корпус, корпусна лінгвістика.

The article conducts a linguostatistical analysis of etiquette formulas for expressing gratitude to Ukrainian defenders, based on media publications included in the General Regional Annotated Corpus of Ukrainian Language (GRAK-18) for the years 2022-2024. Utilizing language corpora allows for tracking the frequency and patterns of language unit usage, accelerating the analysis process. Gratitude, a crucial component of Ukrainian speech etiquette, can be used in a variety of situations to strengthen interpersonal relationships. During the challenging times of Russia's large-scale war against Ukraine, which brings daily irreparable losses, it is extremely important to choose the right words of gratitude for our defenders, so as not to offend their honor and dignity and to sincerely express our gratitude for their daily heroism and service. To achieve this, CQL queries were created using tools available in the GRAK-18 corpus, and a selection of linguistic units was made based on concordance. All expressions of gratitude that met the defined criteria (directed specifically to Ukrainian military personnel) were grouped by root word: constructions with central words containing the root "djak" (divided into groups by part of speech of the central word) and expressions with the core word "thank you." It was determined that the most numerous group of gratitude formulas for Ukrainian military found in media texts included in the GRAK-18 text corpus are constructions containing the central word with the root "djak," specifically the lexeme "to thank," and less frequently "thank." It is established that the most common recipients of expressed gratitude are generally the Armed Forces of Ukraine, with the lexemes "defender," "fighter," and "warrior" used less frequently. It is argued that the correct choice of gratitude formulas is important for maintaining the honor and dignity of Ukrainian military service members. Recommendations are proposed for appropriate and unobtrusive ways of expressing thanks to Ukrainian warriors for their service and defense of Ukraine's sovereignty. It is emphasized that maintaining the culture of speech and a high level of etiquette are not only important means of politeness but also a way to support national identity and dignity.

Key words: speech etiquette, language culture, expressions of gratitude, mass media, Ukrainian defenders, text corpus, corpus linguistics.

Формулювання проблеми. У лютому 2014 р. росія розпочала війну проти України, захопивши Автономну Республіку Крим і Севастополь, а також частину Донецької та Луганської областей. Бойові дії на сході України тривали з різною

інтенсивністю аж до повномасштабного вторгнення росії 24 лютого 2022 р. о 03:40.

Незламний опір українців це боротьба не тільки за фізичне існування нації та незалежність держави, але й за національну самобутність

і демократичні цінності. Україна стоїть на захисті не лише власної територіальної цілісності, але й загальноєвропейських принципів свободи та справедливості. Країна-агресор прагне перекроїти міжнародні відносини, підірвати основи правопорядку, заснованого на принципах міжнародного права, і відновити доктрину домінування імперіалістичних амбіцій. Кремль має на меті повністю знищити українську державність і стерти національну ідентичність.

Український народ проявив незламність духу та здатність протистояти російській агресії, продемонструвавши світові свою силу волі. Завдяки спільним зусиллям на усіх фронтах Україна продовжує чинити опір ворогу.

Щодня наші захисники та захисниці ставлять на вістрі власне життя, заради мирного майбутнього нашої держави. Вони мужньо обороняють кожен клаптик рідної землі, захищаючи її від загарбників, котрі знищують наші міста та села, прагнучи стерти нашу культурну спадщину. Ми повинні підтримувати їх не лише словами подяки, а й конкретними діями – допомагати їм і їхнім родинам, підтримувати моральний дух і робити все можливе, щоб забезпечити їхні потреби.

Ми часто хочемо подякувати військовим за те, що вони захищають Україну, і що ми можемо порівняно спокійно жити та працювати в умовах війни. Щоб не образити їхню честь і гідність, потрібно правильно підібрати слова та ситуацію, коли виразити свою вдячність буде найдоречніше. Висловлення вдячності служить не лише маркером ввічливості та культури спілкування, але й важливим елементом психологічної підтримки та зміцнення морального духу, особливо в кризові періоди.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження найважливіших категорій мовного етикету та етикетних ситуацій не втрачають своєї актуальності, зокрема важливими залишаються розвідки про різноманітні етикетні конструкції та доречне їх використання. Так, Є. Чак у своїх статтях про мовний етикет проаналізувала, зокрема, такі етикетні слова та фрази «віншую», «висловлюю вдячність», «будьте ласкаві», «дорогий друже» [12]; С. Ганжа досліджувала подяку в епістолярних текстах Лесі Українки [4]; О. Вірстюк писала про особливості мовленнєвих актів подяки [2].

Питанням мовного етикету як складника категорії ввічливості присвятили свої дослідження О. Мельничук [5–6], Я. Радевич-Винницький [9], О. Миронюк [7] та ін.; питанням удосконалення мовленнєвої культури – І. Гамрецький [3],

О. Пономарів [8], О. Сербенська та М. Білоус [11], [10] та ін.; про традиції мовного етикету українців писала С. Богдан [1].

Формулювання завдання. Мета статті – здійснити лінгвостатистичний аналіз найтипівіших формул подяки українським захисникам і захисницям на матеріалі публікацій ЗМІ, уміщених у корпусі текстів ГРАК-18, за 2022–2024 рр.

Виклад основного матеріалу. Висловлення подяки за допомогу, послугу, добре слово тощо є виявом етикетної культури та ввічливості. Виразити вдячність – це велике вміння, навчитися якого потрібно кожному. Подяка навіть за незначну послугу сприймається схвально, тому виявляти вдячність потрібно щоденно в найрізноманітніших ситуаціях. Це не просто формальність, а важливий засіб збереження гармонійних відносин у суспільстві. Різноманіття форм і виразів вдячності дозволяє точно та адекватно реагувати на різні життєві обставини, від простих повсякденних ситуацій до значних жестів доброти чи професійних досягнень, завжди зберігаючи повагу та доброзичливість.

Обираючи спосіб подякувати, важливо враховувати значення послуги чи допомоги та обставини. За невелику послугу доречно буде просто сказати «дякую» або «спасибі». Для посилення вияву подяки можна використовувати слова «щиро», «дуже», «сердечно», «вельми», «уклінно» тощо.

Контекст дуже важливий у вживанні етикетних формул. Вибір конкретних висловів подяки залежить від багатьох факторів, зокрема від ступеня близькості та взаємин між людьми, ситуації спілкування, контексту обговорення та індивідуальних особливостей того, хто виражає подяку. Подяка військовим не тільки відображає глибоку повагу та визнання їхнього внеску, але й сприяє формуванню позитивної самооцінки та внутрішньої сили захисників і захисниць.

Матеріалом для цього дослідження слугують вислови подяки, використані у засобах масової інформації упродовж 2022–2024 рр., що були знайдені у корпусі текстів ГРАК-18. Так, написавши відповідний запит для пошуку, на основі конкордансу було виявлено 299 фіксацій обраних мовних одиниць. Проте джерельною базою дослідження обрано лише 232 вислови вдячності, оскільки саме стільки виразів були адресовані безпосередньо українським захисникам і захисницям. Так, зокрема, деякі з виявлених формул подяки були спрямовані військовим інших країн, наприклад: *«Хочу подякувати солдатам литовської армії та фахівцям системи національної оборони, які за*

короткий час підготували та організували матеріально-технічне забезпечення», – каже міністр національної оборони Арвідас Анушаускас» [13]; «Пелосі додала, що під час турне делегація *продовжить висловлювати* нескінченну вдячність військовослужбовцям США, дислокованим за кордоном, «чия служба робить регіон і світ більш стабільними та безпечними» [13]. Таку відносно малу кількість фіксацій висловів подяки можна пояснити невеликою кількістю текстів ЗМІ, уміщених у корпусі ГРАК-18, і взагалі відсутністю текстів за 2024 р., однак це не є перешкодою для аналізу та певних узагальнень.

Як відомо, розрізняють два способи вираження вдячності в українській мові:

– конструкції зі стрижневою лексемою з коренем *дяк-*. Це можуть бути дієслова (лексеми «дякувати», «подякувати» та ін.), іменники (лексеми «подяка», «вдячність», «дяка»), прикметники (лексема «вдячний»);

– конструкції зі стрижневою лексемою «спасибі».

Частотність за лемою (табл. 1) показала, що найчастіше у текстах ЗМІ використовували лексеми з коренем «дяк», а саме 231 рази. Він реалізується у таких дієслівних лексемах: «подякувати» (111 разів), «дякувати» (79 разів), «дякуючи» (5 разів), «завдячувати» (2 рази); іменникових: «подяка» (21 раз), «вдячність» (7 разів); у прикметниковій «вдячний» (7 разів). Лексему «спасибі» було зафіксовано лише один раз, яку висловив голова Миколаївської ОВА (табл. 1).

Таблиця 1

Частотність вживання за лемою

Лексема	Кількість фіксацій
подякувати	111
дякувати	79
подяка	21
вдячність	7
вдячний	6
дякуючи	5
завдячувати	2
спасибі	1

Джерело: складено автором на основі частотного списку у ГРАК-18

Як бачимо, найчисельнішою групою є конструкції з центральною дієслівною лексемою «подякувати». Зазвичай подяку висловлюють за боротьбу, оборону, службу, стійкість, героїзм, сміливість тощо: «Михайло Федоров *подякував* військовим 36 шляхівідновлювального Конотопського полку Державної спеціальної

служби транспорту за оперативну роботу» [13]; «Крім того, він *подякував* бійцям 59-ї окремої мотопіхотної бригади імені Якова Гандзюка» [13].

Під час аналізу колокацій означеної лексеми виявлено адресатів цих висловів вдячності (табл. 2). Ними найчастіше є захисники (29 разів), бійці (27 разів), воїни (25 разів), військові (18 разів), а також загалом Збройні сили України (20 разів): «Президент *подякував захисникам* українського неба, а також усім, хто долучився до збору коштів на «ловців» іранських «Шахідів» [13]; «Козицький *подякував бійцям* повітряного командування «Захід» «за блискучу роботу» [13]; «Президент *подякував воїнам*, їхнім батькам, усім українським родинам, які виховали у своїх дітях любов до України і відвагу її боронити» [13]; «Міністр *подякував військовим* 1-ї окремої бригади імені князя Лева Державної спеціальної служби транспорту за спорудження мосту, а також тим, хто робив донати» [13]; «Гравці Поділля та Ниви *подякували ЗСУ* за те, що вони мають змогу грати в футбол» [13] (табл. 2).

Таблиця 2

Сполучуваність лексеми «подякувати»

Лексема/аббревіатура	Кількість фіксацій
захисник	29
боєць	27
воїн	25
ЗСУ	20
військовий	18
військовослужбовець	3
оборонець	2
друг-захисник	1

Джерело: складено автором на основі частотного списку у ГРАК-18

Рідше ця лексема сполучається з іменниками-адресатами «військовослужбовець» (3 рази) та «оборонець» (2 рази): «Виконавиця оприлюднила тепле відео з виступу і *подякувала військовослужбовцям*» [13]; «Хочу відзначити стійкість та хоробрість харківських захисників та *подякувати оборонцям* міста за незламний бойовий дух» [13]. Також натрапляємо на одиничний випадок вживання іменника з прикладкою «друг-захисник», яка дає зрозуміти, що подяка висловлена друзям адресанта, які захищають нашу державу: «Також Юрій Мілованов *подякував друзям-захисникам*» [13].

Вирази зі стрижневою дієслівною лексемою «дякувати» також становлять чималу групу. Зазвичай вдячність висловлена за захист, службу, можливість працювати, займатись улюбленою справою: «*Дякую ЗСУ* та усім, хто стоїть

на захисті нашої країни, що ми змогли провести 19-ті «Чорноморські Ігри» [13]; «Дякую воїнам за службу й круті результати» [13].

Як бачимо з табл. 3, найчастіше адресатом у цих висловах є Збройні сили України (43 рази): «Дякуємо ЗСУ, що мали нагоду сьогодні разом з польськими колегами обговорити наші найближчі спільні кроки» [13]; «Дякую ЗСУ, бо завдяки їм цей турнір відбувся» [13]; «Дякую ЗСУ, саме завдяки вам я маю змогу йти до своєї мрії у вільній країні» [13].

Проте натрапляємо, але не так часто, і на такі іменники-адресати: «захисник» (9 разів), «боєць» (8 разів), «воїн» (8 разів), «військовий» (4 рази), «оборонець» (2 рази): «Дякую захисникам Одещини, які вжили максимальних заходів для звільнення стратегічно важливої ділянки нашої території» [13]; «Дякуємо бійцям полку Азов за вдале «Українське сафарі» [13]; «Дякую воїнам Повітряного командування «Захід» Повітряних сил ЗС України, які роблять надможливе, щоб уберегти нас від загроз з повітря» [13].

Зафіксовано лише одиничний випадок вживання іменника «військовослужбовець», проте у цьому вислові подяки є нагромадження адресатів, яким, безумовно, ми теж маємо дякувати на шляху до нашої Перемоги: «Ми дякуємо військовослужбовцям, волонтерам, добровольцям. Ми дякуємо нашим солдатам, сержантам, офіцерам, генералам, адміралам, які зробили диво, бо гарантом суверенітету територіальної цілісності і незалежності України є армія», – переконаний Порошенко» [13].

Також є лише одиничні випадки вживання адресатів у формі іменників з прикладкою, у якій конкретизовано, наприклад, професію військового: «воїн-розвідник», «хлопець-доброволець»: «Дякую воїнам-розвідникам 131-го окремого розвідувального батальйону, які, ризикуючи життям, висуваються першими, забезпечують виконання поставлених завдань загальновійськовими підрозділами на Херсонщині» [13]; «Я дякую хлопцям-добровольцям, які стали на захист, саме нашого Роменського району, та всієї України й Сумської області» [13].

Хочемо окремо зауважити про випадки вживання іменника «Герой» саме з великої букви, коли не йдеться про військових зі званням «Герой України», що показує особливу пошану до всіх українських захисників і щире вдячність за їхню службу. Так, одного разу подяка висловлена під час нагородження військових відзнаками, другого – під час поховання: «Це військові, які тільки повернулись зі Сходу. Маємо за честь нагоро-

дити їх. Дякую Героям! Слава ЗСУ», – Сергій Сухомлин» [13]; «Ми дякуємо Герою за наш кожен день і ранок» [13] (табл. 3).

Таблиця 3

Сполучуваність лексеми «дякувати»

Лексема/аббревіатура	Кількість фіксацій
ЗСУ	43
захисник	9
боєць	8
воїн	8
військовий	4
оборонець	2
Герой	2
військовослужбовець	1
хлопець-доброволець	1
воїн-розвідник	1

Джерело: складено автором на основі частотного списку у ГРАК-18

Окрім того, для висловлення вдячності було зафіксовано кількаразове вживання дієприслівника «дякуючи» (5 разів), який у всіх випадках сполучається з адресатом – ЗСУ: «Дякуючи ЗСУ, ми сподіваємось, що 1 вересня діти підуть у школи», – говорить він» [13]; «...Дякуючи ЗСУ знищили точковим потраплянням дві САУ, які вели обстріл Охтирки!» [13]; «...Але, дякуючи ЗСУ, кількість обстрілів звільненої території зменшилась», – сказав він» [13].

Також у текстах засобів масової інформації двічі натрапляємо на висловлення вдячності з центральною дієслівною лексемою «завдячувати», адресатами яких є ЗСУ та захисники (по 1 разу): «...Складно, страшно, незрозуміле майбутнє, але віра та надія залишається і дає сили на кожен новий день, яким ми завдячуємо ЗСУ!», – написала Ілона» [13]; «За можливість проведення змагань організатори завдячують захисникам» [13].

Окрім того, у текстах ЗМІ було знайдено вислови вдячності, виражені іменниковими лексемами. Так, конструкції зі стрижневою лексемою «подяка» становлять чималу групу, дуже часто вона поєднується з дієслівною лексемою «висловити» і зазвичай адресована захисникам (7 разів), ЗСУ (6 разів), військовим (4 рази), рідше воїнам (2 рази), військовослужбовцям (1 раз) і добровольцям (1 раз) (табл. 4). За допомогою неї висловлюють вдячність за якісну роботу, стримування ворога, прожитий день: «Він висловив подяку захисникам за якісну роботу та просування вперед» [13]; «Він висловив подяку ЗСУ за стримування ворога в морі і знищення ворожих сил на південному напрямку...» [13]; «Він також висло-

вив подяку добровольцям за роботу та реальну допомогу ЗСУ» [13]. Натрапляємо також на вираження вдячності військовослужбовців одного підрозділу своїм колегам з іншого підрозділу, що демонструє єдність у спільному прагненні до досягнення загальної мети, незалежно від місця служби: «Бійці 80-ї окремої десантно-штурмової бригади висловили подяку військовослужбовцям інших підрозділів ЗСУ, які бились пліч-о-пліч, допомагаючи вогнем» [13].

Інколи вислови подяки підсилені емоційними лексемами, які надають їм особливої ввічливості: «Велика подяка військовим за їхню роботу!» [13]; «Вона висловила особливу подяку військовим і волонтерам, а також зазначила, що у неї змінилася думка з приводу деяких українських артистів» [13]; «А особлива подяка воїнам нашої 57-ї окремої мотопіхотної бригади імені Костя Гордієнка...» [13] (табл. 4).

Таблиця 4

Сполучуваність лексеми «подяка»

Лексема/аббревіатура	Кількість фіксацій
захисник	7
ЗСУ	6
військовий	4
воїн	2
військовослужбовець	1
доброволець	1

Джерело: складено автором на основі частотного списку у ГРАК-18

Іменникову лексему «вдячність» також вживають разом з дієслівною лексемою «висловити», а адресатами таких висловів є військові (3 рази), захисники (2 рази) і ЗСУ (2 рази) (табл. 5): «Житомиряни вирішили пробігти містом, намалювавши GPS-треком напис «ЗСУ», аби висловити вдячність захисникам України» [13]; «У команді NAVI також висловили вдячність ЗСУ та бажання підтримувати ініціативу далі» [13]. Зрідка у цих конструкціях використовують емоційні лексеми, що посилюють глибину вдячності: «Висловлюємо безмірну вдячність ЗСУ по-поштовому, бо саме таким чином нам вдається найкраще», – сказали в Укрпошті» [13] (табл. 5).

Таблиця 5

Сполучуваність лексеми «вдячність»

Лексема/аббревіатура	Кількість фіксацій
військовий	3
захисник	2
ЗСУ	2

Джерело: складено автором на основі частотного списку у ГРАК-18

Вирази вдячності зі стрижневою прикметниковою лексемою «вдячний» становлять відносно невелику групу. Зазвичай адресатами цих подяк є бійці (3 рази), військові (2 рази) та ЗСУ (2 рази): «Також вдячний бійцям 117-ї окремої бригади тероборони, які діють на напрямку Суджа – Суми...» [13]; «Ми вдячні ЗСУ за можливість працювати, повноцінно функціонувати у рідній країні, відкривати нові буткемпи та академії заради розвитку українського та світового кіберспорту», – прокоментував Євген Золотарьов, Генеральний директор клубу NAVI» [13]; «Я вдячний військовим, які ризикуючи своїм життям, захищають нашу країну, захищають наше місто Житомир» [13]. Для підсилення вдячності в таких висловах інколи використовують емоційні слова: «Особливо вдячний бійцю тероборони, який допоміг нам з дружиною нести рюкзаки» [13].

У текстах ЗМІ за 2022–2024 рр., що вміщені у корпусі текстів ГРАК-18, було виявлено лише одну конструкцію вдячності зі стрижневою лексемою «спасибі», найімовірніше, причиною цього є невелика кількість обраних текстів у цьому корпусі. Висловлена ця подяка ЗСУ за збиту ворожу ракету: «Українські військові збили ворожу крилату ракету над Миколаївською областю. Відео оприлюднив голова Миколаївської ОВА Віталій Кім. «Ще 1. Спасибі ЗСУ», – написав Кім у своєму телеграм-каналі» [13] (рис. 1).

Аналізуючи статистичні дані про кількість слововживань того чи іншого адресата, бачимо (рис. 1), що загалом найчастіше адресатами всіх висловів подяки є Збройні сили України (вживають у формі аббревіатури ЗСУ) (80 разів). Вважаємо, що це відображає загальнонаціональну увагу до армії та її підтримку як інституції та підкреслює важливу роль і центральне місце ЗСУ в обороноздатності країни та збереженні її суверенітету.

Також доволі часто адресатами є захисники (48 разів), бійці (38 разів), воїни (35 разів) та військові (31 раз), що свідчить про тенденцію до використання більш загальних номінацій, що може сприяти універсалізації вдячності всім, хто залучений до оборони країни.

Значно рідше використано лексеми «військовослужбовець» (5 разів), «оборонець» (4 рази), «Герой» (2 рази); натрапляємо на одиничні випадки вживання лексеми «доброволець», а також іменників з прикладками «друг-захисник», «хлопець-доброволець», «воїн-розвідник». Невелика кількість фіксацій цих номінацій може вказувати на меншу кількість згадок у медійному просторі або використання лише у певних контекстах або під час певних подій.

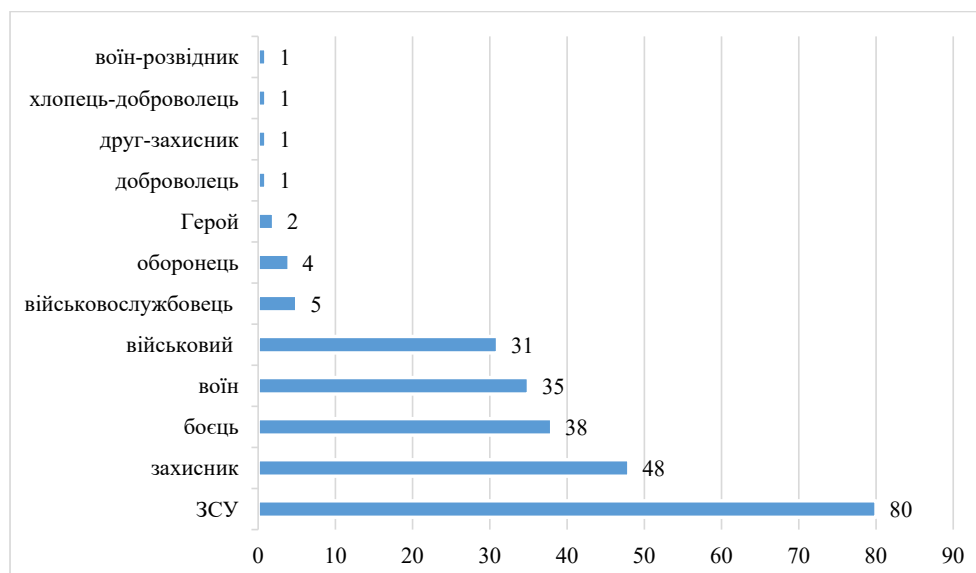

Рис. 1. Частотність вживання адресатів висловів вдячності за лемами

Джерело: побудовано автором на основі даних ГРАК-18

Отже, як бачимо, проаналізовані вислови вдячності містять безпосередню подяку українським військовим за щоденний подвиг, службу, захист нашої землі, за можливість жити і працювати. Її висловлюють ненав'язливо і шанобливо, використовуючи характерні для українського мовленнєвого етикету лексеми: «подякувати», «дякувати», «подяка», «вдячність» та ін. Інколи їх підсилюють емоційними словами «безмірно», «особливо», «великий», вживання яких вказує, що адресанти подяк справді шанують воїнів і високо цінують їхню щоденну службу.

Висновки. Узагальнюючи, можемо стверджувати, що способи вираження подяки українським захисникам і захисницям, зафіксовані у текстовому корпусі ГРАК-18, відповідають українським традиціям і нормам української мови. Зазвичай адресанти використовують типові формули вдячності, лише інколи підсилюючи їх емоційними словами для поглиблення висловленої подяки. Такі вислови звучать ненав'язливо та особливо ввічливо. Уміння виразити подяку є значущим не тільки в особистісному, але й у ширшому контексті, тому можемо надати певні рекомендації щодо

правильного вибору мовних форм і ситуацій, коли б висловлення подяки українським захисникам і захисницям було доречним: важливо, щоб слова подяки звучали спонтанно і щиро, адже це допомагає створити емоційний зв'язок і показати справжню вдячність за їхню службу; не варто використовувати загальні фрази, особливо у випадках, коли є можливість зробити подяку більш особистою, проте тут важливо враховувати особистісні кордони, тому потрібно уникати надмірної емоційності чи занадто особистісних звернень, якщо ви не впевнені, що їх можуть сприйняти адекватно; треба уникати висловлювань подяки в ситуаціях, що можуть створити психологічний тиск або дискомфорт для захисників, наприклад у моменти стресу або горя; слова подяки мають більше значення, коли вони підкріплені конкретними діями, наприклад це може бути збір коштів, надання допомоги сім'ям військовослужбовців, організація заходів на підтримку армії тощо. Проте, якщо вам важко підібрати потрібні слова, можна обійтись і без них: у таких випадках психологи радять прикласти праву руку до серця і злегка схилити голову.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- Богдан С. Мовний етикет українців: традиції і сучасність. Київ : Рідна мова, 1998. 475 с.
- Вірстюк О. Особливості ілюкутивних мовленнєвих актів подяки. *Філологічні студії та перекладознавчий дискурс* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 14 березня 2024 р. С. 47–50.
- Гамрецький І. Формування культури публіцистичного мовлення в учнів загальноосвітньої школи : дис. ... канд. пед. наук. / Національний педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ. 2000. 203 с.
- Ганжа С.А. Подяка як елемент етикету епістолярного тексту Лесі Українки. *Український смисл*. 2016. С. 104–111.
- Мельничук О. М. Традиційне та специфічне у системі «формул ввічливості» в сучасній українській мові. *Науковий вісник Чернівецького університету: Слов'янська філологія*. 2001. С. 128–132.

5. Мельничук О. М. Регіональні формули ввічливості у мовленні українців. *Науковий вісник Чернівецького університету: Слов'янська філологія*. 2003. С. 170–171.
6. Миронюк О. М. Історія українського мовного етикету: (засоби вираження ввічливості) : автореф. дис. ... канд. філол. наук / Інститут української мови Академії наук України. Київ, 1993. 22 с.
7. Пономарів О. Культура слова: Мовностилістичні поради : навчальний посібник. Вид. 2-ге. Київ : Либідь, 2001. 240 с.
8. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування: навчальний посібник. Львів : Сполом, 2001. 291 с.
9. Сербенська О. (Ред.). Антисуржик : 4-те вид., допов. і перероб. Львів : Апріорі, 2023. 302 с.
10. Сербенська О., Білоус М. Екологія українського слова. Практичний словничок-довідник. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. 68 с.
11. Чак Є. Мовний етикет: «Віншую!», «Висловлюю вдячність», «Будьте ласкаві». *Дивослово*. 1998. № 12. С. 14–17.
12. Шведова М., Вальденфельс Р., Яригін С., Рисін А., Старко В., Возняк М., Крук М. ... та ін. Генеральний регіонально анотований корпус української мови (ГРАК). Київ, Львів, Єна. 2017–2025. URL: <http://uacorpus.org> (дата звернення: 20.01.2025).